

Om skillnader och solidaritet

Havanastation

Eva Björklund

En film för barn om en rik och en fattig pojke slår an en känslig sträng i det kubanska samhället och lockar stor publik i alla åldrar. Filmen slogs upp på 300 biografier runt om i landet. Jag var där premiärveckan i juli och stod i en av de långa köerna och såg filmen.

Ian Padróns första långfilm, *Havanastation*, börjar hemma hos Mayito i det gamla överklassområdet Miramar i Havanna. En väluppfostrad, glad, ren och snygg pojke som lever skyddad i lyxig omgivning, den perfekta familjen, pappan internationellt uppburen jazzmusiker, mamman hans manager. Senare kommer Carlos in i filmen, en tvärvigg i ett fattigområde (i kubansk, inte tredjevärldenskala) omhändertagen av farmor, mamman död och pappan i fängelse för knivdråp. De går i samma mellanstadieklass, men känner knappt varandra och sina skilda världar. En ödets nyck för dem samman.

Filmen är ett klassiskt exempel på kubansk film med Tomas Guitierrez Alea som pionjär på 60-talet med *En byråkrats död* och *Minnen från underutvecklingen*, och som veteran på 90-talet med *Jordgubbe* och *Choklad*. Den lockar stor publik genom att driva med samhällets tillkortakommanden och falska skönmålningar och samtidigt bekräfta värdet i det sociala engagemang och solidaritet som är revolutionens grundförutsättning.

Det är dagen före första maj. Mayito har fått en PlayStation 3 av pappa som kommit hem efter inkomstbringande utlandsturné. Den överbeskyddande mamman kör honom till skolan i familjens nya SUV. I den packade biosalongen drar publiken

efter andan, finns detta på Kuba? Dagen därpå tar han med sin PlayStation i rygsäcken till Revolutionstorget, med hela klassen. Men missar bussen hem, får lift med en annan och hamnar vilse i ett av de fattigare områdena, La Tinta. Där blir Mayitos buttra, tvära klasskamrat hans räddning. Carlos lotsar honom in i en okänd värld där det finns fräcka grabbgång, religiösa sekter, alkoholister, sunkiga sopstationer med mera, men också en råge av kreativa människor och solidaritet.

Filmen skriver inte på näsan var de medmänskliga värderingarna formas, men på ett symboliskt plan kontrasterar den videospelen – stora materiella resurser – mot frihet, mod och lekens glädje – med knappa resurser. Historien berättas med komiska och dramatiska scener och övertygande skådespel på alla händer. Barnskådisarna ingår i den vida berömda barnteaterrörelsen *La Colmenita* (*Bikupan*, Kubas version av "Vår teater") som också producerat filmen.

På Kuba finns grund för de stereotyper som filmen använder, men även i Miramar döms en och annan till fängelse, och även i La Tinta finns de som har PlayStation. För Kuba är inte bara ett, inte bara två, utan många Kuba. 90-talets katastrofala ekonomiska kris, och krishanteringen med turism, marknadsöppningar och dollarinflöden till familjer med släktingar utomlands tillät Kuba att överleva men öppnade också för klyftor, snikenhet och fiffel. De är självklara i kapitalismen utan att skada systemet, men är skadliga och undergräver de värderingar och den samhällsmoral som är livsnödvändiga för socialismen.

Filmen är en enkel berättelse för barn. Mayito blir rädd men lär sig att de många grova typerna i La Tinta har både förmågor och ädla känslor. Där finns också de gemensamma värderingar och grannsolidaritet som är grunden för de socialistiska ideal, som nu hotas inte bara, och kanske inte heller främst, av att jazzstjärnor kan leva långt över vanlig kubansk standard.

forts sid 13

Trängsel i foajén för att se nya filmen som alla talar om

forts från sid 12

Tyvärr har filmen en könsmässig slagsida, inte bara att det handlar om pojkar, utan att det inte finns någon kvinna i filmen att sympatisera med, utom farmodern. Mayitos mamma är den hysteriska, fadern lugn och trygg, lärarinnan hackar på Carlos och fjäskar för Mayito och föräldrarna – tills mamman överklassigt skäller ut henne för att hon släppt gullponken ur sikte – och Mayitos förälskelse i La

Tinta tillfaller en blyg, söt, menlös dockflicka. Synd, när där alldeles säkert finns många Pippi-tjejer.

Padron debuterade med sin film den 28 juli på the Traverse City International Film Festival i Michigan. Festivalen stöds av Michael Moore som var där på premiären och förrättade prisutdelningen, där Havanastation fick priset “Best of the Fest”.

